

بررسی میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دولتی اصفهان

*دکتر سید علی سیادت

**رضا همایی

چکیده

این پژوهش به بررسی میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دولتی اصفهان پرداخته است. به همین منظور علاوه بر سوال اصلی پژوهش مبتنی بر میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی، چهار سوال دیگر بر اساس متغیرهای سن، مدت ازدواج و رشته تحصیلی تهیه و پاسخ داده شد. روش پژوهش توصیفی و جامعه آماری شامل کلیه ازدواج‌های دانشجویی در دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دانشگاه دولتی اصفهان بود. گروه نمونه شامل ۱۷۵ زوج ازدواج دانشجویی بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه ۱۱۵ سوالی رضایت زناشویی انریچ (ENRICH)^۱ بود. داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری t تک نمونه‌ای، تحلیل واریانس تک‌متغیری و t مقایسه میانگین دو گروه مستقل، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که؛ زوج‌های ازدواج دانشجویی در کلیه مولفه‌های رضایت زناشویی، رضایت دارند. تفاوتی بین میزان رضایت زناشویی ازدواج‌های دانشجویی در دو دانشگاه اصفهان و آزاد اسلامی شهرکرد وجود نداشت. در میزان رضایت زناشویی به تفکیک رشته تحصیلی و مدت ازدواج در ازدواج‌های دانشجویی تفاوت معناداری مشاهده نشد ولی بر اساس سن در بین ازدواج‌های دانشجویی در دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد تفاوت معناداری مشاهده شد اما در دانشگاه اصفهان تفاوت معناداری مشاهده نشد.

واژه‌گان کلیدی: رضایت زناشویی، ازدواج دانشجویی، دانشگاه آزاد اسلامی

شهرکرد، دانشگاه اصفهان.

* استادیار گروه علوم تربیتی اصفهان

** مدرس دانشگاه و دبیر کمیته مدیریت و بهره‌وری شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان

1-Enriching and Nurturing Relationship Issues, communication and Happiness

مقدمه

ازدواج سنگ بنای خانواده است. ازدواج در کنار تولد و مرگ یکی از سه حادثه مهم زندگی است. تولد بدون اطلاع و اراده مولود اتفاق می‌افتد، مرگ هم تا حدود زیادی خارج از کنترل است. ولی ازدواج در این میان تنها حادثه‌ای است که امکان انتخاب در آن وجود دارد (دیویس و کامینکس^۲، ۱۹۹۴). ازدواج را از دو جنبه اصلی آن یعنی کیفیت و پایداری قابل بررسی است. کیفیت ازدواج ناظر بر چگونگی شکل‌گیری رابطه زوجها است و پایداری ازدواج، بیانگر حفظ رابطه زوجها در گذر زمان است. عواملی چون اطلاعات فردی و نوعی (تفاوت بین زن و مرد) از یکدیگر، بلوغ، انگیزه‌های ازدواج، شرایط انتخاب همسر و ویژگیهای شخصیتی از عوامل مؤثر در کیفیت ازدواج است. ازدواج حتی اگر با عالیترین کیفیت هم شکل گیرد، نمیتواند تضمین کننده حفظ پایداری و سازگاری آن در گذر زمان باشد (استفین و برادفورد^۳، ۱۹۸۳).

میناگان^۴ (۱۹۸۲) ازدواجها را از نظر اعتبار به چهار دسته به شرح زیر بیان می‌کند:

- ۱- ازدواجهای عاطفی - هیجانی: در این ازدواجها غلبه با هیجان، احساسات و انگیزه‌های فیزیولوژیک است. معمولاً شخص بدون قید و شرط حاضر به ازدواج می‌شود و هر نوع خواسته و نقطه ضعفی را می‌پذیرد یا نادیده می‌گیرد. در این ازدواج تمام ویژگیهای طرف مقابل مثبت ارزیابی می‌شود. در گذر زمان و پس از فروکش کردن عواطف و هیجانات اولیه نقاط ضعف، تفاوتها و ناهنجاریها جلوه می‌کنند و مشکلات زناشویی نمایان می‌گردد.
- ۲- ازدواجهای عقلانی و منطقی: این نوع ازدواجها بر اساس دوراندیشی،

^۲ - Davies & cummings

^۳ - Stephen & Bradford

^۴ - Menagan

حسابگری و نوعی معامله‌گری انجام می‌شود. عشق و علاقه یا اصلا مطرح نمی‌شود و یا جایگاه چندانی ندارد. حسابگری‌های مادی، مصالح خانوادگی و اجتماعی، پست، مقام، و شغل اساس انتخاب است.

۳- ازدواج اجباری- ناخواسته: این نوع ازدواجها از روی جبر و تحمیل است. وجه اشتراک تمامی این ازدواجها بی میلی، بی احساسی و دلسردی است. در چنین حالتی ازدواج را نه تاوان هیجانانگیز و انگیزه‌های دوران جوانی خود می‌دانند و نه دلیل منطقی برای پذیرش یا ادامه آن می‌یابند.

۴- ازدواج عقلانی- عاطفی: در این نوع ازدواجها کششهای فطری و انگیزشی است که موجب ازدواج می‌گردد و زوجها با عقل و منطق اقدام به تشکیل زندگی مشترک می‌کنند. این نوع ازدواجها دارای سلامت روانی است. زوجها برای ناملایمات و سختیهای زندگی مشترک از عقل و منطق خود کمک می‌گیرند و انتخابها اصولی و با دقت و تامل صورت می‌گیرد. عاطفه، عشق تداوم آن را افزایش می‌دهد در این حالت زن و شوهرها در فراز و نشیبهای زندگی هم عشق و هم عقل را وسیله حل مسائل می‌دانند. بنابراین ازدواجی که از روی عقل و عاطفه صورت گیرد می‌تواند، به اهداف ازدواج سوق پیدا کند. در ازدواج هدفها و نیازهای بیشماری باید تامین گردد. گری و بوروکس^۵ (۱۹۸۳) مهمترین هدفهای ازدواج را به شرح زیر بیان می‌کنند:

۱- نیل به آرامش و سکون: مهمترین نیازی که با ازدواج تامین می‌شود نیاز به آرامش و سکون، موجب امنیت و آسودگی می‌گردد. وجود آرامش و امنیت موجب پایداری زندگی می‌گردد.

۲- تامین نیازهای جنسی: انسان دارای مجموعه‌ای از نیازها و غرایز است که عدم ارضاء یا نقص در هر کدام از این غرایز موجب تزلزل در شخصیت می‌شود. نیازهای جنسی یکی از نیرومندترین غرایز انسان است

---

⁴- Gary & Burks

که بر اثر ازدواج این نیاز در مسیر سالم و طبیعی ارضا می شود و زن و مرد را از انحراف مصون می دارد.

۳- **بقای نسل:** این مساله یکی دیگر از اهداف ازدواج است. بقای نسل برای هر زندگی لازم است زیرا فرزندان موجب شادی زندگی می گردند. در این میان تربیت آنان بسیار حائز اهمیت است.

۴- **تکامل انسان:** ازدواج یکی از راههای رشد و کمال انسان است. در زندگی زناشویی، زن و مرد از تشویقها، رهنمودها، حمایتها و کمکهای یکدیگر بهره مند می گردند و در برخورد با مسائل و مشکلات زندگی از تعاون و همکاری همسر خویش استمداد می جویند.

۵- **آرامش و امنیت اجتماعی:** ازدواج می تواند از بسیاری انحرافات اجتماعی جلوگیری کند. عدم انحرافات اجتماعی و بدنبال آن آسیبهای اجتماعی موجب آرامش و امنیت جامعه می گردد.

بنابراین هر ازدواجی باید بتواند به اهداف مذکور برسد اما برای رسیدن به این اهداف، ازدواج باید ویژگیهای لازم را داشته باشد. در این ارتباط، اورثنیر و باون⁶ (۱۹۸۳) چهار ویژگی را به شرح ذیل برای این ازدواج لازم می دانند.

۱- **رشد جسمانی:** در این زمینه تنها نباید ارتباط و همبستگی ابعاد گوناگون رشد را در نظر گرفت. بلکه رابطه رشد جسمانی با عوامل روان شناختی حائز اهمیت است. هرگونه انحراف از الگوهای بهنجار رشد جسمانی آثار عمیق روانی بر جای می گذارد و می تواند علت اصلی مشکلات رفتاری در فرد باشد.

۲- **رشد عقلی:** رشد عقلی عبارت است از مجموعه فعالیتهای فرد که به ادراک، فهم، تشکیل مفاهیم، بررسی معانی، تفکر، تعقل، پیش بینی، استنتاج، برنامه ریزی، تعیین هدف، انتخاب راهبردهای رسیدن به هدف و به

---

⁶- Orthner & Bown

اقدام حل مساله می‌انجامد. اندیشه و نگرش فرد نسبت به زندگی جنبه عقلانی شخصیت فرد است.

۳- رشد عاطفی: انسان موجود چند بعدی و در عین حال بسیار پیچیده است. کمال انسان با وجود دو متغیر هوشبهر و هوش عاطفی (هیجانی) می‌تواند، فراهم گردد. انسان به کمک عقل و عاطفه راه تعالی و تکامل را طی می‌کند فرد برخوردار از رشد عاطفی مهار احساسات منفی و مثبت خود را در دست دارد و به راحتی می‌تواند ارتباطات سالم با دیگران برقرار کند.

۴- رشد اجتماعی: رشد اجتماعی انسان از چهار جنبه، خانواده، مدرسه، شغل و دوستان، قابل ارزیابی و بررسی است. فردی که از هوش عاطفی بالا برخوردار باشد از رشد اجتماعی مناسبی نیز برخوردار است. بنابراین، روابط اجتماعی را بهتر درک می‌کند و به حقوق دیگران احترام می‌گذارد.

بنابراین، چهار ویژگی مذکور می‌تواند رضایت زناشویی را تضمین کند. وروف و همکاران (۲۰۰۰). در تعریف رضایت زناشویی می‌گویند؛ انطباق رفتارهای زناشویی زوجها با یکدیگر و وجود تفاهم و همدلی و عشق بین آنها است. به عبارت دیگر، رضایت زناشویی وجود یک رابطه دوستانه همراه با منطق، تفاهم، درک یکدیگر و ارضای نیازهای مادی و معنوی مرد و زن است.

متأسفانه یکی از معضلات و مشکلات جامعه کنونی ما بالا رفتن سن ازدواج و آمار بالای طلاق است. از اقداماتی که در پاسخ به معضل افزایش سن ازدواج و کاهش تمایل به ازدواج، به خصوص دردانشجویان دانشگاهها، انجام شده است، برگزاری جشنهای ازدواج دانشجویی است. یکی از اهداف برگزارکنندگان و طراحان این جشنها، ترغیب دانشجویان به ازدواج از طریق ازدواج آسان و بدون تشریفات و همچنین تسهیل فرایند

کلی ازدواج و فرهنگ‌سازی در جامعه برای تسهیل ازدواج در خانواده‌ها است.

نخستین جشن ازدواج دانشجویی در زمستان ۱۳۷۶ با ابتکار نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی و با شرکت ۶۰ زوج از دانشجویان این دانشگاه برگزار شد. زمستان سال بعد (۱۳۷۷) این جشنها در مقیاسی وسیعتر و با حضور ۲۰۰ زوج در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد. مشارکت فعال رسانه ملی کشور در انعکاس این جشن، توجه اقشار مختلف مردم را به این مسئله جلب کرد. در سال ۱۳۷۸ تعدادی از دانشگاههای کشور در شهرهای مختلف اقدام به برگزاری این جشنها نمودند و جشن ازدواج یک هزار زوج دانشجو از ۱۳ دانشگاه در شهر تهران و با مدیریت نهاد نمایندگی دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد. در سال ۱۳۷۹ نهاد مرکزی نمایندگان مقام معظم رهبری در دانشگاهها با تشکیل ستادی مسئولیت برگزاری این جشنها را در سراسر کشور بر عهده گرفت. بدین ترتیب با گسترش ابعاد کمی و کیفی جشنهای ازدواج دانشجویی، این جشنها عملاً به یک پروژه ملی در بخش برنامه‌های فرهنگی - اجتماعی کشور تبدیل شد.

در تحقیقی که مظاهری و دیگران (۱۳۸۱) در زمینه سلامت روانی و سازگاری زناشویی زوجهای دانشجویی انجام دادند یافته‌ها نشان داد که، بین میزان سلامت روانی و سازگاری زناشویی ازدواجهای دانشجویی و عادی تفاوت معناداری وجود نداشت. نمرات زوجهای جشنهای ازدواجهای دانشجویی همگرایی بیشتری نسبت به زوجهای ازدواجهای عادی داشت. همچنین بین میزان سازگاری زوجهای ازدواج دانشجویی به تفکیک مدت زمان نامزدی و جنس تفاوت معناداری مشاهده نشد.

با توجه به این که دانشجویان دختر و پسر طی چند سال دوران تحصیل در کنار یکدیگر، بهتر بتوانند همدیگر را بشناسند، بنابراین، باید در زندگی زناشویی به علت شناخت قبلی همدیگر، رضایت بیشتری را داشته

باشند. در همین ارتباط این موضوع پیش می‌آید که آیا زوج‌های ازدواج دانشجویی از میزان رضایت زناشویی بالاتری برخوردار هستند؟ این پژوهش با هدف بررسی میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی طرح‌ریزی شده است. به همین منظور سه سوال پژوهشی تهیه و به آن پاسخ داده شد.

میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی چقدر است؟

میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی به تفکیک در

دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دانشگاه دولتی اصفهان چقدر است؟

آیا میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی به تفکیک محل

تحصیل، مدت ازدواج، رشته تحصیلی و سن متفاوت است؟

روش

روش پژوهش، توصیفی و جامعه مورد بررسی شامل کلیه ازدواج‌های دانشجویی در سطح دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دولتی اصفهان طی سالهای ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۲ بوده است. نمونه آماری برآورد شده با بهره‌گیری از فرمولهای برآورد نمونه، ۱۵۰ زوج ازدواج دانشجویی بودند. این ازدواج‌ها در دفتر نهاد نمایندگی ولی فقیه در دو دانشگاه ثبت شده، و بر همین اساس با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با استناد به دفاتر ثبت ازدواج در نهاد نمایندگی ولی فقیه دو دانشگاه، زوجها به طور تصادفی انتخاب شدند.

ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه ۱۱۵ سوالی رضایت زناشویی انریچ (ENRICH) بود. این پرسشنامه دارای دوازده مولفه تحریف آرمانی، رضایت زناشویی، مسایل شخصیتی، ارتباط، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیتهای اوقات فراغت، رابطه جنسی، شیوه‌های فرزند پروری، دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبی و جهت‌گیری مذهبی می‌باشد. ناپیر^۷ (۲۰۰۰) ضریب پایایی مولفه‌های پرسشنامه را بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۹ گزارش نمود. در

⁷- Napier

ایران نیز حسن زاده (۱۳۷۸) ضریب پایایی آزمون مذکور را ۰/۹۱ گزارش نموده است. وی حد متوسط گزینه‌های سوالات را (یعنی عدد ۲) به عنوان نمره ملاک در نظر گرفته بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه از روشهای آماری t تک نمونه‌ای (برای استفاده از آزمون مذکور، حد متوسط گزینه سوالات یعنی عدد ۲ به عنوان نمره ملاک استفاده شد)، t مقایسه میانگین دو گروه مستقل و تحلیل واریانس تک متغیری استفاده شد.

یافته ها

در این قسمت داده‌های حاصل از ابزار پژوهش در جداول شماره ۱ تا ۷ آورده شده است.

جدول ۱: نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مقایسه مؤلفه‌های پرسشنامه رضایت زناشویی دانشجویان با نمره ملاک

شاخصهای آماری مؤلفه	نمره ملاک	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معناداری
تخریف آرمانی	۲	۲/۳۶	۳/۹۷	۹/۵۲	۰/۰۰۱
رضایت زناشویی	۲	۳	۴/۸۶	۱۱/۷۷	۰/۰۰۱
مسائل شخصیتی	۲	۲/۶۴	۴/۵۱	۹/۰۴	۰/۰۰۱
ارتباط زناشویی	۲	۳	۳/۱۱	۱۱/۶۴	۰/۰۰۱
حل تعارضات زناشویی	۲	۳/۱۵	۳/۷۸	۱۱/۷۸	۰/۰۰۱
مدیریت مالی	۲	۲/۷۵	۲/۵۲	۸/۵۶	۰/۰۰۱
تفاهم در اوقات فراغت	۲	۳/۲	۳/۷۹	۱۲/۰۴	۰/۰۰۱
رابطه جنسی	۲	۲/۸۰	۴/۱۱	۷/۷۹	۰/۰۰۱
خانواده و دوستان	۲	۲/۷۳	۲/۱۸	۷/۷۱	۰/۰۰۱
نقشهای مساوات طلبی	۲	۲/۶	۲/۹۱	۸/۴۶	۰/۰۰۱
جهت گیری مذهبی	۲	۲/۴۰	۳/۲۰	۴/۵۴	۰/۰۰۱
فرزند پروری	۲	۲/۴۰	۲/۹۰	۲/۵۹	۰/۰۲

طبق نتایج جدول شماره یک، میانگین کلیه مؤلفه های رضایت زناشویی بالاتر از نمره ملاک است. بنابراین در ازدواج های دانشجویی، زوجها از ازدواج و زندگی مشترک خود رضایت دارند. میزان رضایت آنها در مؤلفه های تحریف آرمانی، حل تعارضات زناشویی، تفاهم در اوقات فراغت، رضایت زناشویی، ارتباط زناشویی بالاتر از دیگر مؤلفه های رضایت زناشویی بوده است.

جدول ۲: نتایج آزمون t تک نمونه ای، مقایسه میانگین مؤلفه های مختلف پرستنامه رضایت زناشویی با نمره ملاک در ازدواج های دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد

مؤلفه	شاخصهای آماری	نمره ملاک	میانگین	انحراف معیار	f	سطح معناداری
تحریف آرمانی	۲	۳/۱۶	۳/۱۹	۹/۰۴	۰/۰۰۱	
رضایت زناشویی	۲	۲/۹۸	۴/۱۶	۱۱	۰/۰۰۱	
مسائل شخصیتی	۲	۲/۴۳	۴/۹۲	۹/۱۶	۰/۰۰۱	
ارتباط زناشویی	۲	۳/۱۱	۳/۹	۱۱/۶۴	۰/۰۰۱	
حل تعارضات زناشویی	۲	۳/۱۴	۲/۹۸	۱۰/۹۲	۰/۰۰۱	
مدیریت مالی	۲	۲/۶۰	۲/۱۴	۸/۱۰	۰/۰۰۱	
تفاهم در اوقات فراغت	۲	۲/۹۹	۳/۱۵	۱۱/۴۸	۰/۰۰۱	
رابطه جنسی	۲	۲/۴۵	۴/۱۶	۷/۹۲	۰/۰۰۱	
خانواده و دوستان	۲	۲/۷۳	۲/۹۴	۷/۱۶	۰/۰۰۱	
تغشهای مساوات طلبی	۲	۲/۲۰	۲/۴۸	۴/۱۶	۰/۰۰۱	
جهت گیری مذهبی	۲	۲/۷۲	۳	۸/۴۸	۰/۰۰۱	
فرزند پروری	۲	۲/۱۱	۲/۴۴	۲/۴۰	۰/۰۰۵	

طبق نتایج جدول شماره دو، میانگین کلیه مولفه های رضایت زناشویی بالاتر از نمره ملاک است. بنابراین، در ازدواج های دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، زوجها از ازدواج و زندگی مشترک خود رضایت دارند. میزان رضایت آنها در مولفه های تحریف آرمانی، حل تعارض زناشویی و ارتباطات زناشویی بالاتر از دیگر مولفه های رضایت زناشویی بوده است.

رضایت زناشویی با نمره ملاک در ازدواج های دانشجویی دانشگاه دولتی اصفهان

جدول ۳: نتایج آزمون t تک نمونه ای، مقایسه میانگین مؤلفه های مختلف پرسشنامه

شاخصهای آماری مولفه	نمره ملاک	میانگین	انحراف معیار	f	سطح معناداری
تحریف آرمانی	۲	۳/۲۰	۳/۷۰	۹/۱۴	۰/۰۰۱
رضایت زناشویی	۲	۳/۰۱	۴/۳۶	۱۱/۴۴	۰/۰۰۱
مسائل شخصیتی	۲	۲/۶۹	۴/۴۴	۹/۱۴	۰/۰۰۱
ارتباط زناشویی	۲	۳/۰۴	۳/۱۶	۱۱	۰/۰۰۱
حل تعارضات زناشویی	۲	۳/۰۱	۳/۴۴	۱۱/۴۴	۰/۰۰۱
مدیریت مالی	۲	۲/۱۷	۲/۴۹	۸/۵۴	۰/۰۰۱
تفاهم در اوقات فراغت	۲	۳	۳/۶۰	۱۲/۹۱	۰/۰۰۱
رابطه جنسی	۲	۲/۴۴	۷/۱۶	۷/۱۶	۰/۰۰۱
خانواده و دوستان	۲	۲/۱۴	۳/۱۴	۷/۶۴	۰/۰۰۱
نقشهای مساوات طلبی	۲	۲/۴۴	۳/۱۶	۴/۵۹	۰/۰۰۱
جهت گیری مذهبی	۲	۲/۵۴	۳/۱۱	۸/۱۶	۰/۰۰۱
فرزند پروری	۲	۲/۲۳	۲/۵۸	۲/۱۶	۰/۰۴

طبق نتایج جدول شماره سه، میانگین کلیه مولفه‌های رضایت زناشویی بالاتر از نمره ملاک است. بنابراین، در ازدواج‌های دانشجویی دانشگاه دولتی اصفهان، زوجها از ازدواج و زندگی مشترک خود رضایت دارند. میزان رضایت آنها در مولفه‌های تحریف آرمانی، ارتباط زناشویی، حل تعارضات زناشویی و تفاهم در اوقات فراغت بالاتر از دیگر مولفه‌های رضایت زناشویی بوده است.

جدول شماره ۴: نتایج آزمون f مستقل مقایسه میانگین میزان رضایت زناشویی

در ازدواج‌های دانشجویی به تفکیک محل تحصیل

محل تحصیل	شاخص آماری		انحراف معیار	درجه آزادی	f	سطح معناداری
	میانگین	خطا				
آزاد اسلامی شهرکرد	۲۲/۹۶	۴/۰۸	۱۶۸	۶	۴/۶۰	۰/۲۹
	۲۴/۳۸	۴/۷۷				

طبق نتایج جدول چهار، f مشاهده شده در سطح $P \leq 0/05$ تفاوت معناداری را بین میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی دو دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دولتی اصفهان نشان نمی‌دهد. به عبارت دیگر، میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی، دانشجویان دو دانشگاه یکسان می‌باشد.

جدول ۵: نتایج آزمون تحلیل واریانس تک متغیری، میزان رضایت زناشویی

در ازدواج‌های دانشجویی به تفکیک مدت ازدواج

محل تحصیل	شاخص آماری		انحراف معیار	درجه آزادی	f	سطح معناداری
	میانگین	خطا				
دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد	۲۴/۳۶	۴/۹۱	۲۴	۲	۰/۹۲	۰/۴۱
	۲۵/۲۷	۴/۳۱				
	۲۲/۷۱	۵/۱۸				
دانشگاه دولتی اصفهان	۲۲/۱۶	۴/۱۴	۲۴	۲	۱/۱۶	۰/۸۲
	۲۴	۳/۹۲				
	۲۳	۴/۹۸				

طبق نتایج جدول پنج، f مشاهده شده در سطح $P \leq 0.05$ تفاوت معناداری را بین میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی بر اساس مدت ازدواج زوجها در دو دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دولتی اصفهان نشان نمی‌دهد. به عبارت دیگر، میزان رضایت از زندگی زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی با در نظر گرفتن مدت ازدواج در بین دانشجویان یکسان می‌باشد.

جدول ۶: نتایج آزمون تحلیل واریانس تک متغیری، میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی به تفکیک رشته تحصیلی

محل تحصیل	شاخص آماری	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	f	سطح معناداری
دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد	فنی	۲۳/۳۳	۴/۵۹	۲	۳/۴۳	۰/۳۷
	پزشکی	۲۲/۲۶	۳/۳۳			
	انسانی	۲۰/۷۷	۴/۱۹			
دانشگاه دولتی اصفهان	فنی	۲۴/۹۸	۴/۱۹	۲	۴/۴۳	۰/۲۹
	پزشکی	۲۱/۴۴	۴/۳۳			
	انسانی	۲۵/۳۳	۳/۹۲			

طبق نتایج جدول شش، f مشاهده شده در سطح $P \leq 0.05$ تفاوت معناداری را بین میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی بر اساس رشته تحصیلی زوجها در دو دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد و دولتی اصفهان نشان نمی‌دهد. به عبارت دیگر، میزان رضایت از زندگی زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی در دانشجویان رشته های مختلف یکسان می‌باشد.

جدول ۷: نتایج آزمون تحلیل واریانس تک متغیری، میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی به تفکیک سن

سطح معناداری	f	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	شاخص آماری		محل تحصیل
					سن		
۰/۰۱	۴/۳۸	۳	۴/۵۶	۲۳/۹۲	سال ۱۸-۲۲		دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد
			۳/۹۶	۲۷/۲۷	سال ۲۳-۲۷		
			۳/۷۶	۲۱/۷۶	سال ۲۸-۳۲		
			۵/۰۲	۲۰/۱۴	سال ۳۳-۳۷		
۰/۵۴	۵/۴۴	۳	۴/۱۶	۲۷/۳۳	سال ۱۸-۲۲		دانشگاه دولتی اصفهان
			۴/۹	۲۶/۱۹	سال ۲۳-۲۷		
			۳/۶۶	۲۴/۴۶	سال ۲۸-۳۲		
			۴/۱۹	۲۴/۱۹	سال ۳۳-۳۷		

طبق نتایج جدول هفت، f مشاهده شده در سطح $P \leq ۰/۰۵$ تفاوت معناداری را بین میزان رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی بر اساس سن زوجها در دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد نشان می‌دهد در حالی که، در ازدواج‌های دانشجویی دانشجویان دانشگاه دولتی اصفهان بر اساس سن تفاوت معناداری مشاهده نمی‌شود.

جدول ۸: نتایج آزمون تعقیبی LSD اختلاف میانگین رضایت زناشویی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد در سنین مختلف

سطح معناداری	اختلاف میانگین	سنین	
۰/۰۰۱	۳/۴۷	سال ۲۸-۳۲	سال ۲۳-۲۷
۰/۰۰۱	۳/۷۱	سال ۳۳-۳۷	سال ۲۳-۲۷

طبق نتایج جدول هشت، میانگین رضایت زناشویی دانشجویان سنین ۲۳-۲۷ سال به طور معناداری بزرگتر از سنین ۲۸-۳۲ سال و ۳۳-۳۷ سال می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

اولسن^۸ و همکاران (۱۹۸۹) معتقدند؛ بیشتر مشکلاتی که افراد دارند یا از خانواده و اوضاع داخلی آن شروع می‌شود و یا به خانواده ختم می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد عدم رضایت از زندگی زناشویی بیش از هر مشکل دیگری ارجاع جهت دریافت مراقبت‌های بهداشت روانی بوده است. زندگی مشترک همراه با آرامش، تفاهم و عشق موجب سلامت روان افراد و به تبع سلامت روان جامعه می‌گردد، بنابراین در این زمینه باید راهکارهای اساسی طراحی گردد. نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاهها، با یک اقدام منطقی در طی چندین سال گذشته، مراسم ازدواج‌های دانشجویی را به صورت ساده و بدور از تشریفات اجرا نموده است. پژوهش حاضر نیز به بررسی رضایت زناشویی در ازدواج‌های دانشجویی پرداخته است که یافته‌ها نشان می‌دهد زوج‌های ازدواج دانشجویی در کلیه مولفه‌های مورد بررسی رضایت دارند. بالاترین میزان رضایت در مولفه تحریف آرمانی مشاهده می‌شود که کاتلر^۹ (۱۹۸۵) در این زمینه معتقد است؛ زوج‌هایی که در تحریف آرمانی رضایت دارند، نشان می‌دهد که از پیام‌هایی که به صورت کلامی و غیرکلامی بین آنها رد و بدل می‌شود رضایت دارند و تأثیر این ارتباط را در زندگی مشترک درک نموده‌اند. وجود رضایت در کلیه مولفه‌های زندگی زناشویی می‌تواند ناشی از مدت زمانی باشد که دانشجویان در طی سالهای تحصیل در کنار یکدیگر بوده‌اند و توانسته‌اند به شناخت نسبی نسبت به یکدیگر دست یابند. بالا بودن میانگین در مولفه حل تعارضات زناشویی (همانند مولفه تحریف آرمانی) یکی از نشانه شناخت زوجها از یکدیگر است. لوی و اولسن^{۱۰} (۱۹۹۳) در این زمینه معتقد است که وقتی زن و مرد در حل تعارضات زناشویی موفق هستند که در همه کانال‌های ارتباطی (بینایی و صوتی) از کلمات خنثی و پیام‌های مثبت

^۸ - olson

^۹ - kotlar

^{۱۰} - Lavee & olson

استفاده کنند، و این شناخت نسبی زن و مرد از ویژگیهای یکدیگر را نشان می دهد.

در ارتباط با میزان رضایت زناشویی و مدت ازدواج، نتایج نشان می دهد که از نظر آماری تفاوت معناداری بین میزان رضایت زناشویی و مدت ازدواج وجود ندارد اما با بررسی سیر میانگین ها می توان نتیجه گرفت که هر چقدر از زمان ازدواج گذشته، میزان رضایت کاهش یافته است. تحقیقات روانشناختی نشان می دهد که عواملی از قبیل؛ از دست دادن استقلال، احساس کنترل شدن، منازعه قدرت و همچنین نداشتن مهارت های زناشویی می تواند در شروع زندگی، فضای خانه را متشنج نموده و موجبات افت رضایت زناشویی را نسبت به دوره های بعدی فراهم کند (وروف و همکاران، ۲۰۰۰). منحنی افت رضایت زناشویی و به تبع منحنی افزایش تنش زوجها با فرارسیدن چهارمین سال زندگی متوقف و معکوس می گردد (ناپیر، ۲۰۰۰). نتایج پژوهش حاضر، با مطالب ذکر شده یکسان نمی باشد زیرا هر چند تفاوت معناداری بین مدت زمان های ازدواج مشاهده نشد اما سیر میانگین ها با گذشت زمان کاهش یافته است.

یافته های مربوط به میزان رضایت زناشویی و رشته تحصیلی نیز تفاوت معناداری را نشان نمی دهد و میزان رضایت زناشویی ازدواج های دانشجویی زوج های رشته های مختلف از نظر آماری یکسان بوده است. همچنین یافته ها بر اساس سن نیز در ازدواج های دانشجویی دانشجویان دانشگاه دولتی اصفهان تفاوت معناداری را نشان نمی دهد اما در دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد تفاوت معناداری مشاهده می گردد. بررسی میانگین ها نشان می دهد که با افزایش سن میزان رضایت زناشویی کاهش یافته است.

منابع

- ۱- حسن زاده، مریم. رابطه رضایت زناشویی و ویژگیهای شخصیتی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اصفهان. ۱۳۸۲.
- ۲- مظاهری، محمدعلی و دی‌گران. مقایسه بهداشت روانی در زوجهای جشنهای ازدواج دانشجویی و زوجهای عادی. مجله روانشناسی. ۱۳۸۲.
- 3 - Davies, P.T & cummings , E. M, Marital conflict and adjustment: An emotional security hypothesis. *Psychological Bulletin*, 1994.
- 4 - Gray, L. & Burks, N, States Function In Marriage. *Psychological bulletin*, 1983.
- 5 - Kotlar, s, Expressive Marital Roles sociology. *Social Research*, 1985.
- 6 - Lavee, y. & olson, D.H, Seven types of marriage: Empirical typology based on Enrich. *Journal of marital and family tneray*, 1993.
- 7 - Menagan, E, Measuring Ciping Effetiveness Apanelanalysis of Marital problems coping Efforts. *Journal of Health a social Behavior*, 1982.
- 8 - Napier, A. Y, Making a marriage, In W.C. Nichols, M.A. pace- Nichols, D.S. Becvar & A. Naper(Eds). *Handbook of family development and intervention*. Newyork: John wiley, 2000.
- 9 - Olson, D, H. Mccubbin, H. I, Barnes, H. L. Muxen, M. G, Larsen, A. S. and Wilson, M,A. *families*. California: sage pablication, INC, 1989.
- 10 - Orthner, D & Bown, G, SexRole congruency & martial Quality, *Journal of Marriage the family*, 1983.
- 11 - Stephen, J. M & Bradford, B, Ageat Marriage. *Journal of Marriage the family*, 1983.
- 12 - Weroff, J. & young , A. & coon, H,M, *The early years of marriage*. Boston: Allyh- Bacon, 2000.

پرتال جامع علوم انسانی